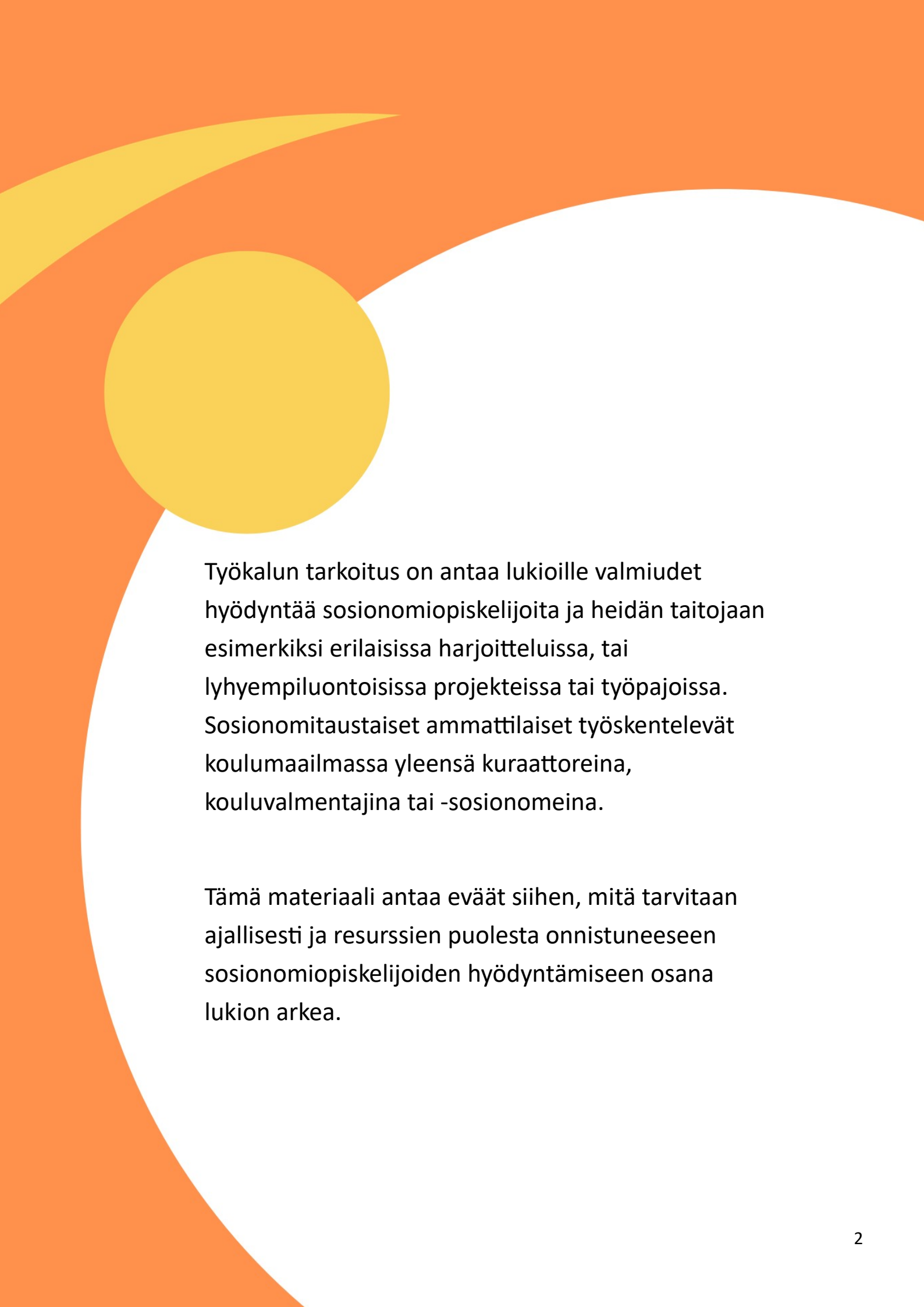

SOSIONOMIT LUKIOILLE

Kuinka hyödyntää
sosionomiopiskelijoita lukioiden
yhteisöllisyydessä

Työkalun tarkoitus on antaa lukioille valmiudet hyödyntää sosionomiopiskelijoita ja heidän taitojaan esimerkiksi erilaisissa harjoitteluissa, tai lyhyempiluontoisissa projekteissa tai työpajoissa. Sosionomitaustaiset ammattilaiset työskentelevät koulumaailmassa yleensä kuraattoreina, kouluvalmentajina tai -sosionomeina.

Tämä materiaali antaa eväät siihen, mitä tarvitaan ajallisesti ja resurssien puolesta onnistuneeseen sosionomiopiskelijoiden hyödyntämiseen osana lukion arkea.

SOSIONOMIEN ROOLI LUKIOYMPÄRISTÖSSÄ	4
KUKA HOITAA SOSIONOMIOPISKELIJAT LUKIOILLE	6
AIKATAULUTUS JA SOSIONOMIOPISKELIJOIDEN KONTAKTOINTI	6
REKRYTILAISUUS	7
PROJEKTIEEN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS	8
PROJEKTIEEN SEURANTA JA PÄÄTTÄMINEN	8
VUODEN 2023 SOSIONOMIOPISKELIJOIDEN YHTEISTYÖN TOTEUTUS	9
MITÄ YHTEISTYÖSTÄ SAATIIN JA MITEN TEHTYÄ PYRITÄÄN HYÖDYNTÄMÄÄN JATKOSSA?	10
LIITE 1: PAJAOHJEET	
LIITE 2: REKRYTILAISUUDEN ESITELMÄ	

SOSIONOMIEN ROOLI LUKIOYMPÄRISTÖSSÄ

Tämän menetelmän tarkoitus on antaa lukioille valmiudet hyödyntää sosionomiopiskelijoita ja heidän taitojaan esimerkiksi erilaisissa harjoitteluissa, tai lyhyempiluontoisissa projekteissa tai työpajoissa. Sosionomitaustaiset ammattilaiset työskentelevät koulumaailmassa yleensä kuraattoreina, kouluvalmentajina tai -sosionomeina.

Sosionomi on sosiaalialan ammattilainen, joka ymmärtää elämän moninaisuutta ja rakentaa yhteisöllisyyttä. Hänellä on laaja-alaisen koulutuksen ansiosta valmiudet työskennellä eri tehtävissä julkisella, yksityisellä ja järjestösektorilla. Työelämässä sosionomi toimii rohkeana kokeilijana ja kehittäjänä. Hän parantaa niiden ihmisten elämäntilannetta, jotka elävät kaikista haavoittuvimmissa oloissa ja tarvitsevat tukea selvitäkseen vaikeista elämäntilanteista. Sosionomilla on vankka sosiaalieettinen ymmärrys, joka antaa perustan sosiaalialan ammattilaisena toimimiselle. (Sosionomi (AMK), verkkototeutus - Opintopolku, luettu 28.2.2024).

Lukio- ja koulumaailman muuttuessa eri kasvatus- ja oppimisympäristöihin syntyy tarve uusille kohtaamista tarjoaville ammattilaisille, ja lisäksi jo olemassa olevien työntekijöiden toimenkuvat ja työkentät voivat muuttua. Oppilaitokset voivat siis hyötyä paljon eri alan ammattilaisten osaamisesta ja näköalasta. Viime kädessä tämän työkalun on tarkoitus mahdollistaa kouluille uusien toimintamallien kokeilua ja testaamista, hyödyntämällä tulevien sosiaalialan ammattilaisten osaamista.

Tampereen ammattikorkeakoulun sosionomiopintoihin kuuluu Osallisuuden projektiopintojen kokonaisuus. Tätä varten TAMK kutsuu erilaisia ihmisalojen toimijoita syyskuun alussa rekrytointitilaisuuteen, jossa toimijat esittelevät millaista toimintaa tai tarvetta heillä olisi tarjota sosionomiopiskelijoille työkentällä. Tampereen kaupungin lukiot ovat hyödyntäneet tätä mahdollisuutta muun muassa Hatanpään lukion Välituntikahviloissa, erilaisissa liikuntatapahtumissa ja Yhteisöllisyshankkeen puitteissa lukioiden yhteisöllisyyttä edistävissä Identiteetti ja Jääkaappirunous -työpajoissa.

Parhaan tuloksen sosionomiopiskelijoiden kanssa tehdystä työstä saa, jos heidän projektilleen on esitetty joku eksakti tarve tai suora tekemisen kohde. Tämä voi olla esimerkiksi teemapäivien rastitehtävät, tapahtumapäivien työpajat, pitkäkestoisempi toiminta esim. välituntikahvilan pitämisessä, tai ei-opetuksellisen sisällön toteuttaminen osana oppituntia (esimerkiksi tunnekasvatus, kaveritaidot, identiteetti, seksuaalisuus & sukupuoli tms.). Tämä helpottaa mm. markkinointia, kun tuleville ammattilaisille on mahdollista heti kertoa, mitä varten heidät halutaan lukioon.

Tämä mahdollistaa heidän työnsä suunnittelun ja toteuttamisen aloituksen jouhevasti, ja parhaimmillaan se voi myös vähentää alkuvaiheen suunnittelun ja jatkailun tarvetta, kun opiskelijoiden kanssa koitetaan porukassa miettiä, mitä he alkavat lukiossa tehdä. Määrittelemättömän projektin tai työtehtävän antaminen on mahdollista, ja joskus nuorilla ammattilaisilla voi itsellään olla mielessä joku teema tai tapahtuma jonka he haluaisivat toteuttaa. Tämä voi vaatia kuitenkin alussa opiskelijoiden ohjaamista alkutapaamisia enemmän, ellei heillä itsellään ole tarjota valmista ideaa, jota lähteä toteuttamaan.

KUKA HOITAA SOSIONOMIOPISKELIJAT LUKIOILLE

- Lukiokoulutus kartoittaa keväällä, millaisia tarpeita lukioilla on erilaisille yhteisöllisille projekteille ja määrittää, mikä lukio tai lukiot seuraavana vuonna lähtevät tekemään yhteistyötä TAMKin sosionomiopiskelijoiden kanssa. (Kehittämispäällikkö Laura-Leena Leiwo ja rehtorit)
- Lukiolta pitää valita vähintään yksi kontaktihenkilö, jonka tehtävänä on huolehtia, että yhteistyö TAMKin ja rekrytoitavien opiskelijoiden suuntaan on aikataulutettua ja selkeää, ja että se nivoutuu mahdollisimman hyvin oppilaitoksen toimintaan, ja vastaa aitoon tarpeeseen.
- Osallisuuden projektiopintojen painotus edellyttää lukio-opiskelijoiden osallistamista ja yhdessä suunnittelemista heidän kanssaan.
- Jos työskentelyä on tarkoitus jakaa useamman lukion kesken, sopikaa yhdessä työskentelyne järjestys, tavat pitää yhteyttä toisiinne sekä TAMKiin ja sosionomiopiskelijoihin.

AIKATAULUTUS JA SOSIONOMIOPISKELIJOIDEN KONTAKTOINTI

- Aikataulutus on avainasemassa, sillä sekä lukio että AMK toimivat molemmat omalla syklillään
- Osallisuuden projektiopintojen toteutus tapahtuu marras-joulukuun aikana
- Osallisuuden projektiopintojen rekrytointilaisuus järjestettiin syksyllä 2023, tiistaina 12.9 kello 12-14 TAMKin tiloissa osoitteessa Kuntokatu 3 Tampere.
- Ilmoittautuminen rekrytointilaisuuteen ”myymään” yhteistyötarvetta, projektia tai hahmoteltua kokonaisuutta piti tehdä 13.8 mennessä sähköpostitse Minna Nurmiselle (p. 0407058522, minna.nurminen@tuni.fi.)
- Kannattaa olla ajoissa, ja varmistaa että jo luodut yhteyshenkilöt ovat edelleen olemassa

REKRYTILAISUUS

- Osallisuuden projektiopintojen rekrytointilaisuus järjestettiin syksyllä 2023, tiistaina 12.9 kello 12-14 TAMKin tiloissa.
- Tapahtumassa oli kuusi eri toimijaa, mm. YST ry (Yhdessä selviytymisen tuki), Tredu, Siltavalmennuksen pajatoiminta, Parasta lapsille ry, jotka tarjosivat teemaviikkojen rakentamista, luonnossa tapahtuvaa
- Jokaiselle oli varattu n. 15min oman toimintansa esittämiseen, sekä kysymyksiin vastaamiseen
- Tunnin lopuksi opiskelijat valitsivat itselleen mieluisimmat toimijat, joiden kanssa jäätin hetkeksi juttelemaan ja vaihtamaan yhteystietoja ja sopimaan projektin aloituksen ensiaskelista
- Keskustelu mahdollisti mm. lisäkysymyksiin vastaamiseen ja henkilökohtaisen rekrytoinnin, varsinkin kun hankkeen alkumetreillä ei vielä ollut antaa selvää raamia sosionomiopiskelijoiden projektille. Mahdollisuus jatkokysymyksille selkeyttää opiskelijoiden mielikuvaa lukion toimintakentästä.
- Rekrytilaisuudessa esitetty Powerpoint-diasarja löytyy liitteenä tämän menetelmävihon lopusta
- Rekrytointitilaisuuden markkinointi Powerpoint-diasarja löytyy liitteenä menetelmän lopusta

PROJEKTtien SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

- Projektin suunnittelukokous kannattaa pitää mahdollisuuksien mukaan livetapaamisena
- Opiskelijoiden kanssa on hyvä käydä läpi mitä heiltä odotetaan
- Jos valmiit mallit on kehitelty, käydään ne viimeistään tällöin opiskelijoiden kanssa läpi
- Anna opiskelijoille aikaa työstää heidän omaa suunnitelmaansa, sovi uusi tapaaminen tai ainakin takaraja jolloin he esittelevät suunnitelman sinulle/lukiolenne joko livenä tai vähintään tiivistelmän sähköpostitse
- Sopikaa yhdessä millä aikataululla, monta kertaa ja missä kouluissa tämä toteutetaan
- Jos toteutukseen vaaditaan muita kouluja, kontaktoi näiden koulujen yhteyshenkilöt. Toteutuvasta toiminnasta riippuen, tämä voi olla esimerkiksi avustava- tai apulaisrehtori, kuraattori, jonkin oppinainen opettaja, tutor- tai opkh:n toiminnasta vastaava opettaja tai muu sopiva henkilö
- Sopikaa sosionomiopiskelijoiden kanssa, miten heidän toteutuksensa seuranta tehdään

PROJEKTtien SEURANTA JA PÄÄTTÄMINEN

- Aiemmin sovitun perusteella tarkistella opiskelijoiden toteutuksen etenemistä. Tämä voi olla muodoltaan välipalaverin pitämistä, viestinvaihtoa sähköpostitse tai koulun henkilökunnan kanssa keskustelua
- Kun urakka on valmis, koittakaa kokoontua ainakin kerran vielä opiskelijoiden kanssa ”päätöspalaveriin”
- Selvitä oppilaitokselta, haluavatko he osallistua tähän palaveriin
- Käykää läpi heidän kokemaansa ja mielipiteitä harjoituksen toteutumisesta
- Tapaamisen tarkoitus ei ole antaa arvosanaa heidän suorituksestaan, heidän oma oppilaitoksensa huolehtii tästä
- Päätöspalaverissa voit käyttää esimerkiksi seuraavia kysymyksiä apuna
 - Mitkä tunnelmat/fiilikset opiskelijoille itselleen jäi toteutuksesta?
 - Mikä onnistui hyvin?
 - Mitä tekisitte toisin?
 - Mitä palautetta haluaisitte antaa lukiolle/lukioille tästä toteutuksesta?

UUODEN 2023 SOSIONOMIOPISKELIJOIDEN YHTEISTYÖN TOTEUTUS

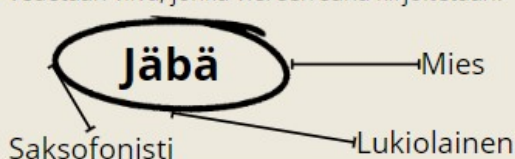
- Rekrytointitilaisuuden jälkeen opiskelijoiden kanssa tavattiin kasvotusten. Tällöin keskusteltiin syvemmin yhteisöllisyshankkeesta, ja annettiin opiskelijoille mahdollisuus ideoida heidän projektinsa toteutusta
- Opiskelijat saivat yhteisöllisyshankkeeseen luodun kyselyn tulokset, joita he voivat käyttää apuna omien toimintojensa suunnittelussa
- He tutustuivat kunkin lukion välituntioloahuoneen toimintaan, ja osallistuivat samalla sen ohjaamiseen. Tällä pyrittiin luomaan tuttuutta jokaiseen lukioon ja saamaan kosketuspintaa nuoriin
- Lopuksi opiskelijat toteuttivat kaksi erilaista pajaa: jääkaappirunous- ja identiteettipajan. Nämä vedettiin seuraavilla lukioilla
 - Hatanpään lukiolla osana hyvinvointi-iltapäivää
 - Tammerkosken lukiolla osana hyvien tekojen viikkoa
 - osana oppitunteja Klassillisella lukiolla ja Teknisellä lukiolla

Paja 1

“Kuka olemme minä?”

- Kesto: n. 45 min
- Tarvikkeet: paperia ja kyniä (koululta)
- Tila: suljettu tila keskustelulle

1. Osallistujille jaetaan kynä ja paperia. Ohjeistetaan piirtämään paperille ympyrä, jonka sisälle kirjoitetaan oma nimi. Osallistujille annetaan hetki aikaa pohtia, minkä piirteen/identiteetin he uskovat muiden huomaavan heissä ensimmäisenä. Ympyrästä vedetään viiva, jonka viereen sana kirjoitetaan.

2. Kun ryhmä on tehnyt ensimmäisen vaiheen, kaikki lukevat oman sanansa ääneen. Osallistujia ohjeistetaan kuuntelemaan ja joka kerta, kun kuulee oman sanansa, sen viereen piirretään viiva.

3. Ohjeistetaan ryhmää pohtimaan n. 8–10 tärkeintä piirrettä identiteetissään, mikä tekee heistä “heidät”. Sanat kirjataan nimen ympärille samaan tapaan ensimmäisen kanssa. Noin 5min jälkeen pyydetään osallistujia kiertämään tilaa ja esittelemään identiteettinsä muille. Joka kerta, kun osallistuja huomaa saman sanan, kuin itsellä, sen viereen piirretään viiva. Noin 10min jälkeen pyydetään osallistujia istumaan alas.

4. Puretaan aktiviteetti keskustelemalla (miehellään ympyrässä). Apukysymykset valmiina, mutta toivottavasti tulee mahd. paljon opiskelijoiden omaa pohdintaa.

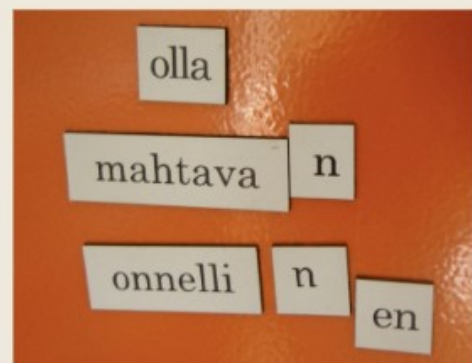
MITÄ YHTEISTYÖSTÄ SAATIIN JA MITEN TEHTYÄ PYRITÄÄN HYÖDYNTÄMÄÄN JATKOSSA?

Se, että on enemmän ammattimaisia aikuisia, joilla on aikaa opiskelijoille, lisää yhteisöllisyyttä koulujen arkeen. Sosionomien tuottamat pajat olivat myös yhteisöllisyyttä lisääviä, tutustuttivat opiskelijoita vielä lisää keskenään. Sosionomien läsnäolo mahdollisti lisäksi toteuttamassa matalan kynnyksen toimintaa. Tavoitteena on luoda jatkumoa hyväksi koetulle yhteistyölle, joilla lukiot saavat lisää käsiä, näkemystä ja uusia ideoita ja sosionomiopiskelijat pääsevät näkemään ammatillisesti lukiomaailmaa.

Paja 2

Jääkaappihaikurunous

- Tehdään yhdessä hauskoja runoja
 - oman elämän/unelmien sanoittamista
 - irtaudutaan arjesta
 - sanataiteessa on vain oikeita vastauksia
- Teemoina esim:
 - oma koulu/luokka, yhteisö
 - hyvinvointi ja sen edistäminen
 - yhteiskunnallisuus, osallisuus
- Lopuksi koostetaan luokan/koulun yhteinen kollektiivinen jääkaappihaiku
- Suostumus/lupa runotuotosten julkaisuun koulun kanavissa

- Kesto: n. 30-45 min
- Tarvikkeet: jääkaappirunomagneetteja
- Tila: tila, jossa pöytiä (magneettinen tussitaulu?)

Sosionomiopiskelijoiden jääkaappirunouspajan mainos

Mikä ihmeen sosionomi?

Sosionomi on **hyvinvoinnin tukemisen** moniosaaja.

Sosionomi on **läsnä asiakkaiden arjessa** ja **auttaa, ohjaa** ja **tukee** erilaisissa elämäntilanteissa auttaen lapsen, nuoren ja aikuisen kehittymistä ja hyvän elämän etsintää.

Tukee eri-ikäisten asiakkaiden **itsenäistä selviytymistä** ja **elämänhallintaa**.

Jääkaappihaikurunopaja

あまのこ

あまのこ

あまのこ

芭蕉
桃青

許六

**Mikä se
haiku on?**

Japanilainen kolmisäkeinen runo

Tavuja 5-7-5 yhteensä 17

**Kahden poikkeavan ajatuksen
yhdistämistä**

En-sin on vii-si

Seu-raa-vak-si seit-se-män

Vii-si lop-puun-kin

3 sanaa

Etsi ja valitse 3 sanaa

luontosana

Etsi ja valitse 1 luontosana

outosana

Etsi ja valitse 1 sana, joka vaikuttaa
hassulta tai poikkeavalta

kokoaminen

Kokoa valitsemistasi sanoista paperin päälle haiku.

Valitse tarvittaessa lisää sanoja, jotta tavumäärä täyttyy.

Voit kirjoittaa tarvittavia taivutuspäätteitä paperiin.

5-7-5

KUKA OLEMME MINÄ?

Mitä erilaisia identiteettejä sinulla on?

Minkä identiteetin uskot ihmisten yhdistävän sinuun
useimmiten?

Mitä identiteeteistäsi etsit muista ihmisistä?

- PIIRRÄ PAPERIIN YMPYRÄ JA KIRJOITA NIMESI SEN SISÄÄN

- KIRJOITA PAPERIIN 1 IDENTITEETTI, JONKA USKOT MUIDEN HUOMAAVAN SINUSSA ENSIMMÄISENÄ

- PIDETÄÄN KIERROS, JOSSA
KAIKKI ESITTELEVÄT ITSENSÄ JA
LUKEVAT OMAN SANANSA

- JOS KUULET OMAN SANASI,
VEDÄ VIIVA SEN VIEREEN.

- POHDI N. 8–10 TÄRKEINTÄ IDENTITEETTIÄSI/PIIRRETTÄSI -MIKÄ TEKEE SINUSTA "SINUT"?
- KIRJOITETAAN NÄMÄ PAPERILLE AJATUSKARTAN TAPAISESTI

- KIERRELLÄN TILASSA JA
ESITELLÄN IDENTITEETTIMME
MUILLE.

- AINA, KUN HUOMAAT SAMAN
SANAN JOLLAIN TOISELLA, VEDÄ
SEN KOHDALLE VIIVA

PURKUA/POHDINTAA

-Oliko paljon samoja/eri identiteettejä?

(Tuliko paljon viivoja? Mihin tuli eniten, kuinka monta?)

-Mitä identiteettejä tuli vastaan, jotka olisi lisännyt omaan paperiin?

-Oliko vaikeaa rajata tärkeimmät piirteet n. kymmeneen?

-Olivatko identiteetit sellaisia, kuin oletitte? Tuliko yllätyksiä?

-Muuttuiko vaikutelma ryhmästä?

-Löytyikö identiteettejä, jotka ovat ristiriidassa keskenään?

-Keskitytäänkö liikaa "vahvoihin" identiteetteihin ja ensivaikutelmiin?

- >tuleeko tästä mieleen esimerkkejä?
- >voisiko "ME vs NE"- ajattelun sijaan etsiä yhtäläisyyksiä?

Lähteet

Identiteettipaja:

CISV International Junior Branch. 2010. Identity – Toolbox & Identity – Activity jar. <https://ijb.cisv.org/resources/educational-content/>

Haikupaja:

Jääkaappirunous. 2012. Aika on taikaa –
blogi. <https://aikaontaikaa.blogspot.com/2012/09/jaakaappirunous.html>

SOSIONOMIT LUKIOILLE

Osallisuuden projektiopintoja
osana Lukion Yhteisöllisyys Hanketta
syksyllä 2023

Tampereen kaupungin lukioilla on käynnissä tämän lukuvuoden kestävä kehityshanke

Yhteisöllisyysprojektityöntekijät kehittävät erilaisia yhteisöllisiä menetelmiä koulujen käyttöön

Kerran viikossa jokaisella lukiolla tapahtuva **välituntiolohuone**

Lukio-opiskelijoiden **kanssa** kehitetään aktiivisempaa olemista välitunneille

Välituntiolohuone

Tervetulleita **kaikki** lukio-opiskelijat

Välituntiolohuone

Mahdollistaa:

Erilaisia teemapäiviä ja tapahtumia

Pienimuotoista kisailua ja pelailua

Tuoda vierailijoita opiskelijoiden jutulle

Välituntiolohuone

Tavoitteina:

Vähentää kuiluja eri ryhmien välillä

Lisätä opiskelijoiden sosiaalista pääomaa

Luoda positiivista kuhinaa lukiopäivään

Lukioissa ei ole vastaavaa toimintaa ollut
pitkäjänteisesti

Tule mukaan kehittämään:

Välituntitoiminnan muotoja

Koulujen yhteisöllisyyttä

Viihtyvyyttä

Opiskelijoiden osallisuutta

Tule mukaan kehittämään:

Yhdessä

Lukiolaiset

Projektityöntekijät

Opiskelijat

Henkilökunta

Yhdessä

Lukioita on **kuusi**, työntekijöitä **kaksi**. Tilaa on tekijöille ja ajatuksille

Aikuisia, joilla on **aikaa** nuorten kohtaamiselle, kaivataan myös lukioissa

Aikuisia, joilla on **aikaa** nuorten kohtaamiselle...

Teidän osaamisella ja ammattitaidolla voi olla paljon annettavaa

- luoden uutta
- tuoden näkökulmia
- viedä toimintaa "**nextille levelille**"™

Nostoja Yhteisöllisyyskyselystä

(896 vastaajaa, toukokuu 2023)

"Kahvila olis kiva"

"Kiva tämä hanke!"

"Mukavaa että tulee tällaista toimintaa kouluunne"

"Lisää toimintaa"

"Välituntitoiminta lisäisi yhteisöllisyyttä ja yhteistyötä opiskelijoiden välillä"

"Opettajat vaikuttavat etäisiltä, koska oppilaita on paljon"

"Hyvä että asialle tehdään jotain"

Nostoja Yhteisöllisyyskyselystä

(896 vastaajaa, toukokuu 2023)

Opiskelijat toivoneet lukiovalmentajia

92 kiinnostunutta opiskelijaa tai henkilökunnan edustajaa osallistumaan välituntitoimintaan

- Yhteisöllisyyskoordinaattori Ilkka Valpasvuo
- Tammerkosken lukio, Klassillinen lukio ja Teknillinen lukio
- ilkka.valpasvuo@edu.tampere.fi
- puh: 040 538 2130

- Yhteisöllisyysuunnittelija Jarkko Sirainen
- Hatanpään lukio, Tampereen lyseon lukio (Rellu) ja Sammon keskuslukio
- jarkko.sirainen@tampere.fi
- puh: 040 637 0781

- Opinto-ohjaaja Katri Weiste
- Tammerkosken ja Hatanpään lukiot

- Yhteisöllisyyskoordinaattori Ilkka Valpasvuo
- Tammerkosken lukio, Klassillinen lukio ja Teknillinen lukio
- ilkka.valpasvuo@edu.tampere.fi
- puh: 040 538 2130

- Yhteisöllisyysuunnittelija Jarkko Sirainen
- Hatanpään lukio, Tampereen lyseon lukio (Rellu) ja Sammon keskuslukio
- jarkko.sirainen@tampere.fi
- puh: 040 637 0781

- Opinto-ohjaaja Katri Weiste
- Tammerkosken ja Hatanpään lukiot

